

Шестопапов В'ячеслав Михайлович

Видатний вчений в галузі гідрогеології, екології та інженерної геології, наукова діяльність якого пов'язана з вивченням проблем водообміну, формування та ресурсів прісних і мінеральних підземних вод, екологічної гідрогеології, моніторингу радіоактивного забруднення в геологічному середовищі, обґрунтуванню ізоляції радіоактивних відходів у надрах, радіоекології тощо. Доктор геолого-мінералогічних наук (1983), член-кореспондент НАН України (1988), професор (1991), академік НАН України (1995), академік-секретар Відділення наук про Землю НАН України (з 2004), заступник директора Інституту геологічних наук НАН України (з 1984), керівник Відділення гідрогеології та інженерної геології ІГН НАН України, директор Науково-інженерного центру радіогідрогеоекологічних полігонних досліджень НАН України (з 1991), завідувач відділу гідрогеологічних проблем. Член Національної комісії радіаційного захисту Верховної ради України. Заслужений діяч науки і техніки України (1998), лауреат премії Ради Міністрів СРСР (1991), кавалер орденів «За заслуги» III і II ст., Лауреат державної премії України (2004).

В'ячеслав Михайлович Шестопапов народився 18 липня 1936р. у м. Дніпропетровську в родині службовця. З 1944 по 1954 рр. проживав з батьками у Чернівцях, де у 1954 р. закінчив середню школу із золотою медаллю. У 1954-1959 рр. навчався у Київському держуніверситеті на геологічному факультеті, який закінчив із відзнакою. З 1959 р. до 1967 р. працював гідрогеологом, головним гідрогеологом партії у Львівській геологічній експедиції. З 1967 р. до 1970 р. навчався в аспірантурі ІГН НАН України. Тут він захистив кандидатську й докторську дисертації і залишився працювати на науковій роботі.

Наукова діяльність В.М. Шестопапова багатогранна. Вона спрямована на вирішення як теоретичних питань з проблем гідрогеології, зокрема водообміну в геологічних структурах, формуванні артезіанських басейнів, так і практичних, пов'язаних з водопостачанням, підтопленням, ліквідацією негативного впливу радіонуклідного забруднення тощо. У наукових дослідженнях В.М. Шестопаповим розвинуті методичні засади вивчення водообміну в гідрогеологічних структурах.

Найважливіші праці з цього напрямку: “Динамика и естественные ресурсы подземных вод основных водоносных горизонтов Волынского артезианского бассейна” (1974), “Формирование эксплуатационных ресурсов подземных вод платформенных структур Украины” (1979), “Естественные ресурсы подземных вод артезианских бассейнов Украины” (1981), “Методы изучения естественных ресурсов подземных вод” (1988), “Водообмен в гидрогеологических структурах Украины в трех книгах: Методы изучения водообмена (1988). Водообмен в естественных условиях (1989), Водообмен в нарушенных условиях (1991)», “Атлас Чернобыльской зоны відчуження” (1996), “Чернобыльская катастрофа” (1997), “Всесторонняя оценка рисков вследствие аварии на ЧАЭС”, “Автореабілітаційні процеси в екосистемах Чернобыльской зоны відчуження” (2001), “Водообмен в

гидрогеологических структурах и Чернобыльская катастрофа” (2000), “Chernobyl Disaster and Groundwater” (2002).

З перших днів Чорнобильської аварії В.М. Шестопапов бере активну участь в ліквідації її негативних наслідків, розробці системи захисту водних ресурсів від радіонуклідного забруднення, водопостачанні населення захищеними підземними водами, виявленні негативного впливу радіонуклідного забруднення на екологічний стан територій та населення, обґрунтуванні геологічних засад ізоляції радіоактивних відходів у глибокозалягаючі геологічні формації.

В'ячеслав Михайлович обґрунтовано розвиває важливий напрям досліджень з автореабілітації та бар'єрної ролі геологічного середовища в межах забрудненої радіонуклідами території. Вивчаються аномальні зони формування водообміну в гідрогеологічних структурах і шляхи міграції забруднень в геологічне середовище.

Під його керівництвом вивчається сумарна дія малих доз радіаційного опромінення і ландшафтів на захворюваність дітей забруднених територій. Він очолював розробку державної програми поховання радіоактивних відходів у глибоких геологічних формаціях, а також концепції і програм екологічної реабілітації гірничодобувних регіонів України. Серед багатьох наукових праць з даної проблеми варто назвати такі монографії: “Радиоэкология водных объектов зоны влияния аварии на Чернобыльской АЭС” (2001), “Экологическая геология Украины” (1993), “Глибинна будова літосфери та екологія України: Атлас М 1500000” (2000), «Изоляция радиоактивных отходов в недрах Украины (проблемы и возможные решения)» (2006).

Особливо вагомий внесок В.М. Шестопапова у вивчення генезису і поширення мінеральних вод, на які багаті надра України. Він відкрив цілу провінцію мінеральних вод типу “Нафтуся”, які характеризуються ефективними лікувальними властивостями, розробив нову класифікацію мінеральних вод та методичні рекомендації щодо їх використання. Широкою популярністю користуються його праці “Лечебные минеральные воды типа «Нафтуся»” (1986), “Застосування мінеральних вод типу “Нафтуся” для санаторно-курортної та позакурортної профілактики радіаційних порушень у населення, яке проживає на територіях, забруднених після аварії на ЧАЕС” (1998), «Формування мінеральних вод України» (2009).

В.М. Шестопапов проводить велику організаційну та виховну роботу. Він є членом Комітету з Державних премій України в галузі науки і техніки, заступником голови Постійної комісії при Президії НАН України з надзвичайних ситуацій та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи, очолює фахову раду по захисту докторських дисертацій за спеціальностями гідрогеологія, інженерна геологія, екологічна безпека в Інституті геологічних наук НАН України. Має високий рейтинг за межами держави, здійснює наукове керівництво міжнародними проектами, є експертом Європейської комісії з питань радіоекології.

Академік В.М. Шестопапов – автор понад 400 наукових праць, в тому числі 23 монографії; 22 геологічних та гідрогеологічних карт, серед яких 3 міжнародні та декілька - у Національному атласі України. Велику увагу приділяє підготовці наукових кадрів вищої кваліфікації.